

ВІДГУК
на дисертацію Воробйова Владислава Дмитровича на тему:
«АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОГО
ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ»,
подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»

Дисертаційна робота В. Д. Воробйова є завершеним комплексним адміністративно-правовим дослідженням, присвяченим одному з найбільш складних для сучасної української правової науки феноменів — функціонуванню публічної адміністрації в умовах тривалого правового режиму воєнного стану. Сильними сторонами дослідження є спроба поєднати інституційний, процедурний, правозахисний, безпековий, кібербезпековий та євроінтеграційний виміри; розгляд воєнного стану не лише як конституційної конструкції, а як спеціального адміністративно-правового режиму; увага до військових адміністрацій, системи суб'єктів, обмеження прав, кіберстійкості, демократичного контролю та антикорупційних гарантій. Водночас на рівні дисертації доктора філософії окремі положення потребують додаткової методологічної операціоналізації, поглиблення доказової бази та конкретизації запропонованих законодавчих моделей.

Актуальність теми дисертації. Актуальність теми роботи не викликає сумніву. Введення на всій території України воєнного стану 24 лютого 2022 року перетворило відповідний режим із переважно доктринально-конституційної категорії на тривалу нормативну та організаційну основу функціонування публічної влади. Автор справедливо виходить із того, що проблема вже не зводиться до юридичного факту введення воєнного стану: йдеться про перерозподіл компетенцій, функціонування військових адміністрацій, межі адміністративного примусу, правомірність обмеження прав людини, безперервність публічних функцій, захист критичної інфраструктури, кібербезпеку, підзвітність та судовий контроль.

Особливо переконливо актуальність простежується у зв'язку між безпековою ефективністю держави та вимогою не допустити перетворення надзвичайних повноважень на неконтрольовану дискрецію. У роботі це питання розглядається крізь

Конституцію України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану», ЄКПЛ, МПГПП, підходи Венеційської комісії та практику судів. Євроінтеграційний вимір також органічно пов'язаний із предметом дослідження, а не виступає формальним додатком.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Дисертацію виконано на кафедрі адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. У вступі зазначено її зв'язок із науковою темою «Модернізація національного підходу до вирішення проблем правового захисту людини і суспільства у контексті сучасних глобальних викликів» на 2022–2024 роки, державний реєстраційний номер 0122U001409, та темою «Забезпечення реалізації та захист основних свобод, прав людини, національних інтересів держави в умовах гібридних загроз і безпекових викликів» на 2025–2027 роки, державний реєстраційний номер 0125U002352. Тему дисертації затверджено Вченою радою університету 1 грудня 2022 року.

Зміст роботи справді кореспондує з відповідними напрямками: дослідження охоплює правовий захист особи, гібридні та воєнні загрози, інституційну стійкість, кібербезпеку, публічну безпеку й антикорупційні механізми. Тобто заявлений зв'язок із темами має предметне відображення у розділах дисертації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Обґрунтованість основних результатів забезпечується використанням значного нормативного та доктринального матеріалу, поєднанням формально-юридичного, системно-структурного, історико-правового, порівняльно-правового, доктринального, герменевтичного й функціонального методів. Автор також декларує використання емпіричного методу та кейс-аналізу.

Логіка дослідження здебільшого є послідовною: від визначення природи та джерел режиму — до системи суб'єктів, функціонування публічної адміністрації, правозахисного й безпекового механізму та напрямів удосконалення. Найбільш переконливими є положення про багаторівневість адміністративно-правового механізму, необхідність нормативного розмежування повноважень та поєднання ефективності режимних заходів із контролем за їх пропорційністю.

Разом із тим рівень методологічного опису емпіричної частини можна суттєво посилити: у роботі не сформовано окремого реєстру проаналізованих судових чи адміністративних кейсів, не наведено критеріїв їх добору, періоду вибірки та способу узагальнення. Це не заперечує сформульованих висновків, але обмежує їхню перевірюваність як результатів саме кейс-аналізу.

Оцінка структури та змісту дисертації за розділами. Перший розділ виконує теоретико-методологічну функцію. У ньому досліджено генезис особливих правових режимів, сформульовано авторський підхід до природи воєнного стану та систематизовано його джерела. Перевагою є спроба уникнути суто конституційно-правового трактування та показати «операційне ядро» режиму через адміністративні компетенції, адміністративні акти, процедури, примус і контроль.

Другий розділ має виразний інституційний характер і зосереджується на системі суб'єктів, військовому командуванні, Збройних Силах України та органах публічного управління. Цінним є висновок про одночасно ієрархічну й кооперативну будову системи забезпечення воєнного стану та про необхідність усувати дублювання компетенції.

Третій розділ є найбільш прикладним і найбільш широким за предметом. У ньому поєднано обмеження прав людини, публічну безпеку і запобігання злочинності, кіберзлочинність, кібероборону, інформаційну безпеку та євроінтеграцію. Це надає дослідженню сучасності, однак водночас створює небезпеку надмірної предметної широти, через що деякі важливі проблеми отримують концептуальне, але не достатньо детальне процедурне опрацювання.

Наукова новизна одержаних результатів. У роботі як такі, що одержані вперше, заявлено, по-перше, комплексну концепцію адміністративно-правового регулювання воєнного стану як механізму, який поєднує нормативний, інституційний, процедурний, координаційний, контрольний та гарантійний блоки; по-друге, підхід до кібероборони, захисту державних інформаційних ресурсів, критичної інформаційної інфраструктури та цифрової стійкості як самостійного функціонального блоку адміністративно-правового механізму воєнного стану.

До результатів, що вдосконалені, автор відносить визначення воєнного стану як спеціального адміністративно-правового режиму конституційного походження, класифікацію суб'єктів, модель адміністративно-правових гарантій обмеження прав та бачення імплементації стандартів ЄС, Ради Європи і НАТО. До положень, які дістали подальшого розвитку, віднесено адміністративні процедури реалізації воєнного стану та напрями систематизації законодавства.

Загалом зазначені результати містять приріст наукового знання, проте найсильніше наукова новизна проявляється не в окремих базових категоріях, які вже мають значне доктринальне опрацювання, а саме у системному поєднанні адміністративного, інституційного, правозахисного та цифрового компонентів.

Теоретичне та практичне значення роботи. Теоретичне значення роботи полягає у розвитку теорії спеціальних адміністративно-правових режимів, теорії публічної адміністрації в кризових умовах, адміністративно-правового статусу військових адміністрацій і концепції правомірного адміністративного обмеження прав у воєнний період.

Практичний потенціал автор пов'язує з можливим удосконаленням законодавства про воєнний стан, національну безпеку, поліцію, кібербезпеку та критичну інфраструктуру, із діяльністю Кабінету Міністрів України, військових адміністрацій, поліції, органів місцевого самоврядування, органів контролю та судів, а також із використанням результатів у навчальному процесі.

При цьому саме потенційний характер більшості форм практичного використання варто відрізнити від уже підтвердженого впровадження: у тексті, який аналізувався, не виявлено розгорнутих відомостей про акти впровадження конкретних пропозицій державними органами. Це є напрямом подальшого посилення практичного блоку роботи, а не підставою заперечувати його наукову цінність.

Повнота викладення результатів дисертації у наукових публікаціях. Автор зазначає шість публікацій: три статті у фахових юридичних виданнях України та три тези доповідей. Статті присвячені проблемам правозастосування адміністративного законодавства в умовах воєнного стану, особливостям діяльності органів публічної

влади та поняттю і змісту адміністративно-правового регулювання особливого правового режиму воєнного стану. Апробаційні матеріали стосуються адміністративно-правового регулювання воєнного стану, ролі державних інституцій у забезпеченні соціальних гарантій та змісту діяльності органів влади.

Отже, центральні положення першого та другого розділів мають пряме публікаційне представлення. Водночас найбільш спеціалізовані результати третього розділу — зокрема щодо кібероборони, системи гарантій обмеження прав, імплементації стандартів ЄС/НАТО та антикорупційного компонента — могли б мати ширше самостійне відображення у фахових статтях. Це питання наукової репрезентативності, а не автоматичний висновок про невиконання нормативних вимог. Вимоги Постанови № 44 до наукових публікацій підлягають застосуванню в їх чинній редакції під час атестаційної процедури.

Оцінка дотримання вимог академічної доброчесності. У тексті дисертації прямо зазначено, що робота містить результати власних досліджень автора, а використані ідеї, результати та тексти інших авторів супроводжуються посиланнями. У вступі також заявлено особистий внесок здобувача та відсутність використання розробок співавторів.

Дискусійні положення та зауваження. Наведені нижче зауваження мають дискусійний і конструктивний характер та не перекреслюють позитивної оцінки дисертації.

1. У методологічній частині автор прямо вказує на використання емпіричного методу та кейс-аналізу для дослідження нормативних і управлінських рішень після 24 лютого 2022 року. Однак із тексту не встановлюється завершений дизайн такого емпіричного дослідження: не визначено генеральну сукупність або корпус кейсів, критерії включення й виключення справ, часові межі вибірки, кількість судових рішень чи адміністративних актів, спосіб їх кодування та критерії порівняння. Через це читачеві складно відокремити системний кейс-аналіз від ілюстративного використання окремих прикладів.

Потребує ще чіткішого критерію авторська конструкція «спеціального адміністративно-правового режиму конституційного походження». Ця конструкція є

однією з центральних у дисертації, однак її межі часом залишаються рухомими. Автор одночасно визнає воєнний стан комплексним міжгалузевим правовим інститутом і наполягає на адміністративно-правовій домініанті. Проблема полягає не у правильності такого підходу, а в необхідності сформулювати тест галузевої домініанти: які саме критерії дозволяють віднести режим до адміністративно-правового, якщо підстави введення, основний каталог правових меж та механізм парламентського затвердження мають конституційне походження?

2. Автор обґрунтовано виявляє ризик дублювання повноважень військового командування, військових адміністрацій, органів виконавчої влади, поліції та місцевого самоврядування. Проте запропонована «модель розмежування компетенції» у тексті переважно має концептуально-описовий вигляд. Для практичного застосування необхідно показати не тільки «хто за що відповідає», а й правила вирішення позитивного та негативного конфлікту компетенції, пріоритет актів, процедуру погодження і механізм відповідальності за бездіяльність.

3. Принцип пропорційності потребує перетворення з доктринальної вимоги на прикладний адміністративно-правовий алгоритм. У дисертації пропорційність справедливо віднесена до фундаментальних гарантій режиму. Водночас її застосування здебільшого описано на загальному рівні. Для органу публічної адміністрації важливо знати, у якій послідовності він має довести легітимну мету, придатність заходу, відсутність менш обмежувальної альтернативи та співмірність втручання.

4. Кібербезпековий блок потребує чіткішої доктринальної демаркації базових категорій. Одним із нових положень названо виділення кібероборони та цифрової стійкості як самостійного функціонального блоку воєнного стану. Однак у підрозділі одночасно фігурують кіберзлочинність, кібербезпека, кіберзахист, кібероборона, інформаційна безпека і захист критичної інформаційної інфраструктури. Ці категорії мають різні об'єкти, суб'єктів і правові режими, тому їх широке об'єднання створює ризик понятійного змішування.

Наведені дискусійні положення стосуються передусім можливостей подальшого поглиблення методології, емпіричної верифікації та нормативно-технічної

конкретизації результатів. Вони не нівелюють завершеності роботи, її актуальності, концептуальної єдності та наукового значення.

За змістовими характеристиками дослідження дисертація Воробйова Владислава Дмитровича «Адміністративно-правове регулювання особливого правового режиму воєнного стану в Україні» є самостійною кваліфікаційною науковою працею, містить науково обґрунтовані положення, результати, що мають ознаки наукової новизни, та рекомендації, значущі для науки адміністративного права і практики публічного адміністрування.

З урахуванням завершення всіх передбачених чинним законодавством процедур, належної перевірки академічної доброчесності та відповідності публікацій установленим вимогам, дисертація за її науковим змістом відповідає вимогам Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК:

Дисертація Воробйова Владислава Дмитровича на тему «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОГО ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ» є завершеною, самостійною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено актуальне наукове завдання щодо сутності особливого правового режиму воєнного стану в Україні.

Робота характеризується належним рівнем теоретичного узагальнення, достатньою нормативною і доктринальною основою, логічною структурою, послідовним викладом матеріалу та практичною спрямованістю висновків.

Здобувач продемонстрував здатність формулювати наукову проблему, застосовувати загальнонаукові та спеціально-юридичні методи, критично аналізувати законодавство, судову практику й міжнародні стандарти, розробляти власні поняття, класифікації та пропозиції.

Результати дослідження мають теоретичне значення для розвитку науки адміністративного права, адміністративного процесу та кримінального права.

Практичне значення полягає у можливості використання висновків у законотворчій, правозастосовній, судовій, правоохоронній, контрольній та освітній діяльності.

Основні результати дисертації достатньо повно відображено в наукових публікаціях. Відомості про особистий внесок здобувача у спільні праці наведено. За результатами змістового аналізу тексту підстав для висновку про порушення академічної доброчесності не встановлено.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Воробйова Владислава Дмитровича на тему «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОГО ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю положень, теоретичним і практичним значенням, повнотою оприлюднення результатів та рівнем академічної доброчесності відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Воробйов Владислав Дмитрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

ОПОНЕНТ:

Доцент кафедри правоохоронної діяльності
Університету митної справи та фінансів
кандидат юридичних наук

Денис РИЧКА

Підпис к.ю.н Дениса РИЧКИ

«ЗАСВІДЧУЮ»

Учений секретар

Університету митної справи та фінансів
кандидат наук з державного управління, доцент

Тетяна КОРЯГІНА

«14» серпня 2026 р.